

WAT ECHT TELT

EEN DENKKADER VOOR TOEKOMSTIG ONDERWIJS

TEKST MARION VAN WEEREN BRAAKSMA

Een studiereis naar Athene in 2016 ontstak bij Jan Heijmans een vlammetje voor hoe **leiderschap** in tijden van **crisis** eruitziet. Aan het begin van de coronacrisis begon hij zijn eigen **ontdekkingstocht** naar ‘het nieuwe normaal’ voor het onderwijs. Dagelijks verwoordde hij zijn vondsten met de hashtag **#frisuitdecrisis** op social media. Rest de vraag: wat telt echt?

Zijn besluit om op ontdekkingstocht te gaan werd mede ingegeven door de geboorte van een kleinzoon tijdens de coronacrisis. In welke wereld komt dit kind terecht? “Het gaat me om het waartoe van onderwijs. Gaan we voor renovatie, met behoud van de huidige onderwijsstructuur en enkele fundamenteel andere keuzes? Of gaan we voor een echte reset?” Een toelichting in zes **#frisuitdecrisis**-quotes.

Jan Heijmans

@twitter

Volg

Het nieuwe normaal. een kind is geen verdienmodel, maar een investering in de toekomst. #frisuitdecrisis

Reply

Retweet

Favorite

> WAARTOE ONDERWIJS

“Onderwijs gaat over vorming. Dat is iets anders dan ontwikkeling of leren. Ontwikkeling gaat vanzelf door de jaren heen. Leren is doelgericht en persoonlijk: ‘ik wil iets leren’. Vorming gaat over de juiste richting van dat leren, waarbij een samenleving opvattingen heeft over wat zij belangrijk vindt voor haar kinderen. Dat fundamentele gesprek over toekomstig onderwijs wordt nog niet gevoerd.”

“Onderwijs gaat over relatie. Dat leent zich niet voor verdienmodellen of KPI's. Soms moet je naast een kind gaan staan, soms moet je tegenwicht bieden, dan weer is het nodig om een ander perspectief te bieden. Goed onderwijs is kinderen levensregie leren voeren. Kinderen leren om de juiste keuzes te maken voor zichzelf, de ander en de wereld, in iedere fase van het leven.”

LEVENSRÉGIE VOEREN

“Je hebt altijd een keuze, in welke omstandigheden dan ook. Alleen bepaalt je omgeving wel in sterke mate welke keuzes je hebt. School kan een katalysator zijn. Kinderen vinden er kansen, perspectieven en rolmodellen die bepalend kunnen zijn voor de keuzes die ze later maken in het leven. Tegelijkertijd is het leven niet zo maakbaar als het neoliberale marktdenken ons wil doen geloven. Toeval, tegenslag en onzekerheid horen bij het leven en vragen zelfsturing. Kinderen begeleiden bij hun ontwikkeling naar zelfsturing en bij het maken van zelfbewuste keuzes begint bij het opbouwen van zelfvertrouwen. Dat vraagt pedagogisch vakmanschap.”

Jan Heijmans

@twitter

Volg

Het nieuwe normaal. de belangrijkste keuze is niet de keuze die we niet gemaakt hebben, maar de keuze die we nu wel maken. #frisuitdecrisis

Reply

Retweet

Favorite

Jan Heijmans

@twitter

Volg

Het nieuwe normaal. de niet-gemiddelde leerling als de nieuwe standaard voor onderwijs. #frisuitdecrisis

Reply

Retweet

Favorite

> INCLUSIEF WERKEN

“Als je alles standaardiseert in klassen, normen of tijd, reduceer je mensen – en dus ook kinderen – tot data. Het gevolg is dat mensen zich klem voelen zitten in de systemen, wat leidt tot protest. Maar: *wij* zijn toch het systeem? Wij bepalen toch de spelregels? We hebben zelf invloed, dus welke keuzes maken wij? Het is tijd om uit de standaardisatiekramp te stappen. Laten we om een kind heen gaan staan en kijken wat nodig is. De kaders spreken we zelf af en bovendien zijn we zelf scheidsrechter.”

EEN CURRICULUM VOOR DE TOEKOMST

“De huidige determinatie in beroepsonderwijs en algemeen vormend onderwijs is aan herijking toe. Het gaat erom dat we kinderen en jongeren laten kennismaken met verschillende levenssferen en veranderende beroepenwerelden. Vaardigheid opdoen vraagt oefening en is iets anders dan een tentamen maken. Hoofd en handen hebben elkaar – en elkaars waardering – nodig: wat moet je met een hoofd vol kennis als je niet weet hoe je die praktisch kunt toepassen? Relevante kennis is als het product van research & development: opgedane kennis wordt doorgegeven en toegepast in nieuwe situaties. Zo komen we steeds een stapje verder.”

Jan Heijmans

@twitter

Volg

Het nieuwe normaal. werken met je handen is net zo waardevol als werken met de bovenste 4 centimeter van je hoofd. #frisuitdecrisis

Reply

Retweet

Favorite

Jan Heijmans

@twitter

Volg

Het nieuwe normaal. het onderwijs zo inrichten dat het overal en door iedereen genoten kan worden. #frisuitdecrisis

Reply

Retweet

Favorite

EEN ONTWIKKELCENTRUM VOOR HET LEVEN

“Bij de school als ontwikkelcentrum voor het leven denk ik aan een plek voor levenslang leren die meegroeit met de wijk. Een ontmoetingsplek en oefenplaats met maatschappelijke functies die zijn afgestemd op de behoeften van de wijkbewoners. Lokaal maatwerk dus. Een plek waar het vakmanschap van professionals wordt gecombineerd met de kennis en ervaring van wijkbewoners. In de ontwikkelcentra voor het leven wordt levensecht geleerd, leren jongeren om bij te dragen aan de samenleving en wordt je nieuwsgierigheid in anderen en het andere gestimuleerd. In dit kloppend hart van een vitale wijk wordt ontmoeting georganiseerd, krijgen curricula voor het leven vorm, komen mensen regelmatig terug om bij te tanken en opgedane kennis door te geven.”

NIEUW VAKMANSCHAP GEVRAAGD

“Laagdrempelige, aantrekkelijke, toegankelijke activiteiten, hoogwaardig uitgevoerd met deskundige begeleiding, dat is de context van het nieuwe vakmanschap. Het moet er goed uitzien, prikkelen, uitnodigen en nieuwsgierig maken. Kinderen en jongeren laten groeien is de kern. Geef leraren, op hun beurt, de tijd en de ruimte om te groeien in hun vak. Er gaat nu nog te veel pedagogisch talent verloren, omdat de rekentoets op de pabo voor sommigen bijvoorbeeld een onneembare horde is.”

“In de huidige maatschappij is het je eigen schuld als je de verkeerde keuzes maakt. Dat gaat ten koste van zelfvertrouwen, persoonlijke groei en geloven in het goede van de mens. Ons onderwijssysteem heeft een harde reset nodig. Welke levenservaringen gunnen we elk kind met ons belastinggeld? Hoe ziet een optimale ontwikkeldag er dan uit? Laten we gaan voor wat meer verbeelding en wat meer vertrouwen in het vakmanschap van professionals.” ■

Jan Heijmans

@twitter

Volg

Het nieuwe normaal. organiseer activiteiten waar de lat hoog ligt en de drempel laag is. #frisuitdecrisis

Reply

Retweet

Favorite

AAN HET WOORD WAS ...**JAN HEIJMANS**

Bestuursvoorzitter Signum Onderwijs.

“Je gaat het pas zien als je het doorhebt.” – Johan Cruijff

WAT ECHT TELT

Meer lezen van Jan? In juni 2021 lanceerden we zijn boek *Wat echt telt*. Onderbouwd met de wijsheid van velen presenteert hij een helder denkkader voor toekomstig onderwijs.

s.omjs.nl/iao